

ЯК ВІДОМО, рід Гойських, нарівні з родами Вільгирських, Богуринських, Чапличів-Шпанівських, Мильських, започаткував у XIV ст. Мурза Кирдей-хан, який тоді ж поселився в Гощі. Упродовж наступних віків ця фамілія згадується в історії як Гостцькі, Госьцькі, а відтак і Гойські герба Кирдей.

У 1358 р. Василь Кирдейович був литовським комісаром. На початку XV ст. ще одного нащадка Кирдейовичів, Грицька, ми бачимо подольсь-

З його синів, Єрофея і Романа, містечко дісталось останньому. Роман продовжував бути «паном на Гощі» до своєї смерті бл. 1585 р. При цьому, правда, третина містечка з лютого 1581 р. знаходилась і у власності Романової дружини Дороти.

Відтак Гощею спільно володіли сини Романа Єрофей і Гаврило, київській каштелян і овруцький староста. Пізніше — лише останній, який тут жив і помер у 1632 р. Тоді містечко перейшло до рук Романа, сина Гаврила, володи-

татові сейму у 1695 р., потім — вітебському хорунжому і підкоморію (помер 1719 р.).

Між тим Гоща залишалась у заставі на суму 9000 злотих у Стемпковських з Брацлавської каштелянії, які породичалися з Киселями (Олена-Хіларія, що вийшла заміж за брацлавського каштеляна Даниеля Стемпковського, доводилась Адаму Киселю небогою) і вважалися найближчими спадкоємцями їх численних маєтків. Оскільки Адам-Францішек Кисіль дітей не мав, то продав багато чого зі своєї нерухомості, в т. ч. і Гощу з замком, яку придбали у 1717 р. мозирський ротмістр і писар та кременецький староста Теофіл Ленкевич (помер бл. 1732 р.) і його дружина Констанція з дому Стемпковських. Остання доводилась онукою вже згаданій Олені-Хіларії, а отже, і родичкою самого Адама Киселя.

По смерті Теофіла залишилось 6 дітей, в яких котрих текла кров Адама Киселя, і великі борги. Найстарший із синів, Леонард (помер у Гощі 1749 р.), став власником цілого містечка;

по батькові — кременецьким старостою. Після нього Гощу забрала собі його дружина Людвіка (померла 1788 р.), яка 1765 р. поступилась містечком єдиному синові Станіславу-Костію-Каєтану.

Станіслав Ленкевич 1766 р. отримав привілей на Пром'ятинське староство. З 1768 р. — звенигородський молодший війський, з 1769 р. — звенигородський підчаший. Після поділу Польщі — повітовий острозький маршал. Помер у 1804 р.

У 1804-30 рр. Гощею володіла дружина Станіслава Агата. Після неї (з лютого 1833 р.) — їх син Францішек-Міхал (1789-1852), який там же і мешкав. Спадщина включала в себе містечко з околицями та Красносілля зі Світоянкою, що налічували «550 душ кріпосних чоловічої статі».

Неодружений і безпотомний Францішек-Міхал відписав свої маєтки небозі Теклі-Октявії Юлії Ленкевич (1808-1882), яка, крім Гощі, заволоділа Агатівкою, Терентієвом, Бабином, Синьовом, Бочаницею та іншими се-

До 850-ліття Гощі

По праву дідичного владарювання

Упродовж чотирьох століть наше
містечко було власністю 22 шляхтичів

ким старостою. 1488 р. Петро Кирдейович, син Івана і внук Петра Кирдей, обіймав посади волинського маршала і луцького старости.

На жаль, в «Короткому нарисі історії Гощі», звідки взяті ці факти, не вказується, чи були значені Кирдей дідичними власниками нашого містечка. І лиш «Гербовник» польського вченого-геральдика А.Бонецького децю проливає на це світло.

Розповідь про Гойських, котрі назвалися так завдяки володінню Гощею, розпочинається з Богдана Сеньковича, литовського підчашого та луцького ключника, у чий власності 1495 р. містечко вже знаходилось. Щодо часу, який передував цій даті, то тут зі стовідсотковою точністю не можна стверджувати про те, що Гоща належала Гойським як володіння. Не відомо також, зазначає Бонецький, чи придбали вони містечко, чи, в силу свого положення, присвоїли його.

Таким чином, першим історично підтвердженим власником Гощі, не рахуючи можливо

мирського підкоморія київського каштеляна, котрий був «паном на Гощі» до смерті у 1635 р. Позаяк Роман не мав дітей, то «містечко з передмістями, фільварками і замком» успадкувала його сестра Регіна, більше відома як смоленська каштелянка і княгиня Ірина Соломирецька (померла 1645 р.).

У серпні 1642 р. княгиня подарувала Гощанський маєток славетному митрополиту київському і галицькому Петру Могилі, котрий володів ним упродовж кількох місяців, до грудня того ж року, коли продав містечко сенатору, а згодом воеводі Адаму Киселю власного герба, котрий зробив його своєю резиденцією.

Після смерті Киселя (1653 р.) Гощу у довічне володіння отримала його дружина Анастасія-Христина з дому Гулякевичів-Глебовських герба Лук (померла 1659 р.). Але в пору Великої повстання та наступних подій вона, либонь, мала небагато користі з цього спадку. Відтак, судячи з усього, маєток де-юре перейшов до іншої дочки Киселя, сестри

По праву дідичного владарювання

Упродовж чотирьох століть наше містечко було власністю 22 шляхтичів

ким старостою 1488 р. Петро Кирдейович, син Івана і внук Петра Кирдейів, обіймав посади волинського маршала і луцького старости.

На жаль, в «Короткому нарисі історії Гощі», звідки взяті ці факти, не вказується, чи були зазначені Кирдей дідичними власниками нашого містечка. І лиш «Гербовник» польського вченого-геральдика А. Бонецького дещо проливає на це світло.

Розповідь про Гойських, котрі назвались так завдяки володінню Гощею, розпочинається з Богдана Сеньковича, литовського підчашого та луцького ключника, у чий власності 1495 р. містечко вже знаходилось. Щодо часу, який передував цій даті, то тут зі стовідсотковою точністю не можна стверджувати про те, що Гоща належала Гойським як володіння. Не відомо також, зазначає Бонецький, чи придбали вони містечко, чи, в силу свого положення, присвоїли його.

Таким чином, першим історично підтвердженим власником Гощі, не рахуючи, можливо, Мурзи Кирдей-хана, можна вважати Богдана Сеньковича Гостького, який у 1488 р. був литовським підчашим і луцьким ключником, а у 1492 р. обіймав лише останню з цих посад. Правда, Гойські не мали тоді великих маєтків, до чого прийшли потім. Скажімо, Богдан Сенькович у 1528 р. поставив на військові потреби лише трьох коней, а його син Василь — уже 7.

Василь Гойський (помер бл. 1537 р.), крім Гощі, володів дворичами під Луцьком та Почаєвом.

мирського підкоморія і киевського каштеляна, котрий був спадком на Гощу до смерті у 1635 р. Позаяк Роман не мав дітей, то «містечко з передмістями, філярками і замком» успадкувала його сестра Регіна, більше відома як смоленська каштелянка і княгиня Ірина Соломирецька (померла 1645 р.).

У серпні 1642 р. княгиня подарувала Гощанський маєток славетному митрополиту київському і галицькому Петру Могилі, котрий володів ним упродовж кількох місяців, до грудня того ж року, коли продав містечко сенатору, а затим воеводи Адаму Киселю власного герба, котрий зробив його своєю резиденцією.

Після смерті Киселя (1653 р.) Гощу у довічне володіння отримала його дружина Анастасія-Христина з дому Гулякевичів-Глебовських герба Лук (померла 1659 р.). Але в пору Великого повстання та наступних подій вона, либонь, мала небагато користі з цього спадку. Відтак, судячи з усього, маєток де-юре перейшов до іншої лінії Киселів, згідно з заповітом воеводи. «Запис на Гощу», таким чином, одержав, напевно, дорпацький підкоморій і вітебський молодший суддя Микола Кисіль — син Василя, внук Петра і правнук Тихна. Проте під час взяття Вітебська він потрапив у полон, де й помер, скоріше всього, в середині XVII ст. З п'яти синів Миколи після цього «паном на Гощі» став Петро, вишгородський староста, який помер бездітним. По його та смерті решти братів містечко дісталось Адамові-Францішку, депу-

своїй нерухомості, в т. ч. і Гощу з замком, яку придбали у 1717 р. мазирський ротмістр і писар та кременчузький староста Теофіл Ленкевич (помер бл. 1732 р.) і його дружина Констанція з дому Стемпковських. Остання доводилась онукою вже згаданої Олені-Хіларії, а отже, і родичкою самого Адама Киселя.

По смерті Теофіла залишилось 6 дітей, в жилах котрих текла кров Адама Киселя, і великі борги. Найстарший із синів, Леонард (помер у Гощі 1749 р.), став власником цілого містечка — по батькові — кременчузьким старостою. Після нього Гощу забрала собі його дружина Людвика (померла 1788 р.), яка 1765 р. поступилася містечком єдиному синові Станіславу-Костію-Каєтану.

Станіслав Ленкевич 1766 р. отримав привілей на Пром'ятинське староство. З 1768 р. — звенигородський молодший воєвський, з 1769 р. — звенигородський підчаший. Після поділу Польщі — повітовий острозький маршал. Помер у 1804 р.

У 1804-30 рр. Гощею володіла дружина Станіслава Агата. Після неї (з лютого 1833 р.) — їх син Францішек-Міхал (1789-1852), який там же і мешкав. Спадщина включала в себе містечко з околицями та Красносілля зі Світоянкою, що налічували «550 душ кріпосних чоловічої статі».

Неодружений і безпотомний Францішек-Міхал відписав свої маєтки небозі Теклі-Октавії Юлії Ленкевич (1808-1882), яка, крім Гощі, заволоділа Агатівкою, Терентієвом, Бабином, Синьовом, Бочаницею та іншими селами. Землі Октавії в містечку були віддані з тим же в іпотеку (заставу) поміщику Олександрові Злотницькому і 1870 р. пущені в оренду строком на 36 літ. Оскільки царський указ про дозвіл зробити заповіт на користь цього ж Злотницького прийшов через три дні після смерті пані Октавії, що, звичайно, ставило на успадкуванняні хрест, то поміщик мусив продати маєтки. В силу урядового наказу Гоща з польських рук у російські остаточно перейшла 1894 р.

Юрій КУЗЬМІН.